

ใบความรู้ เรื่อง คำที่มีความหมายโดยตรงและโดยนัย
หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง คำที่มีความหมายโดยตรงและโดยนัย
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การใช้คำและกลุ่มคำ

คำเป็นสารที่ผู้พูดหรือผู้เขียนเจตนาสื่อไปยังผู้ฟังหรือผู้อ่าน คำทุกคำจึงมีความหมาย ซึ่งอาจมีความหมายโดยตรง และคำที่มีความหมายโดยนัย(เชิงเปรียบเทียบ หรือ นัยประหวัด)

๑. คำที่มีความหมายโดยตรง หมายถึง คำที่มีความหมายตามตัวอักษร ตัวอย่างคำที่มีความหมายโดยตรง เช่น กิน เคี้ยวและกลืนลงกระเพาะ

ดาว	สิ่งที่เห็นเป็นดวงมีแสงระยิบระยับในท้องฟ้าเวลากลางคืน
หมู	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เท้ามีกีบคู่ ตัวอ้วน
เพชร	วัตถุธาตุคาร์บอน มีความแข็งแกร่ง มีค่ามากใช้ทำเครื่องประดับ
บ้านเล็ก	บ้านที่มีขนาดเล็ก
ยื่นซองขาว	ส่งซองจดหมายสีขาวให้ผู้รับ

๒. คำที่มีความหมายโดยนัย หมายถึง คำที่มีความหมายไม่ตรงตามความหมายตามตัวอักษร แต่มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ส่งสารมีเจตนาส่งไปยังผู้รับเพื่อตีความเชิงเปรียบเทียบเองตัวอย่างคำที่มีความหมายโดยนัย เช่น

กิน	ฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือคอร์รัปชัน
ดาว	ความเด่น ความสวยงาม
หมู	ง่าย
เพชร	สิ่งที่มีค่ามาก
บ้านเล็ก	ภรรยาอายุน้อย
ยื่นซองขาว	ไล่ออกจากงาน

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมายและถูกต้องตามบริบทในการพูดและการเขียนเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การพูดและการเขียนนั้นบรรลุสู่จุดมุ่งหมาย

ตัวอย่างประโยคการใช้คำความหมายโดยตรง/โดยนัย

๑. พวกเราควรกินอาหารเข้า
๒. ฉันรู้ว่าพวกนี้กินกันทั้งนั้น เจ้านายจึงเลยเพ็งเล็งพวกนี้อยู่
๓. ฟาคืนนี้ดาวสวยเหลือเกิน
๔. เมื่อคืนเธอเป็นดาวของงานเลยนะ
๕. แหวนวงนี้เพชรน้ำงามจริงๆ
๖. โรงเรียนเรามีเพชรหลายคนโดยเฉพาะจากนักเรียนห้องนี้

ตัวอย่างประโยคที่ ๑, ๓, ๕ เป็นการใช้คำที่เป็นความหมายโดยตรง

ตัวอย่างประโยคที่ ๒, ๔, ๖ เป็นการใช้คำที่เป็นความหมายโดยนัย